

Pathology of E-learning in Farhangian University: A Phenomenological Approach

Farokhro Jalili* Faculty member, Department of Psychology and Counseling, Farhangian University, Tehran, Iran.

Hadi Barati Faculty member, Department of Educational Sciences, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Birjand, Birjand, Iran.

Abstract

Introduction The current research was conducted to identify the harms associated with electronic education at Farhangian University of South Khorasan Province.

Methods This research is considered applied in terms of purpose and was conducted using a qualitative method. The participants included all professors of Farhangian University of South Khorasan Province during the academic year 1401-1402, with 17 individuals selected through purposive sampling. Data were collected using semi-structured interviews, which continued until theoretical saturation was reached. The validity of the measurement tool was confirmed through coders' agreement. Data analysis followed the systematic and analytical approach of Strauss and Corbin, utilizing open coding, axial coding, and selective coding, performed with MAXQDA12 software.

Results The results indicated that the damages caused by electronic education at Farhangian University can be categorized into 30 open codes and 12 axial codes: professors, students, system, design, expert labor force, decision-making, performance evaluation, lack of institutionalization, lack of professional ethics, management, distribution, and infrastructure. Additionally, 4 selective codes were identified: executive, managerial, cultural, and technological.

Conclusion Based on the findings, the development of electronic education and its associated technologies at Farhangian University is a time-consuming process that requires addressing numerous challenges. However, the first crucial step is to provide the necessary infrastructure for electronic education and to institutionalize the culture of electronic education.

Keywords: *Pathology, E-learning, Farhangian University*

* Corresponding Author, farokhro.jalili@cfu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Today, education is an important part of people's lives and the factor of their success and failure, and different societies pay special attention to the educational system for their development and improvement, considering its nature. A brief look at the theoretical foundations of the subject shows that in recent decades, epistemology in general, the topics related to education and learning in particular, and the paradigms of learning and education have changed. Moreover, compared to the 1950s due to progress in various educational fields and Technology, distance education programs and electronic education have received more attention. Therefore; E-learning is a new opportunity in education and learning. Nowadays most educational systems have used e-learning to advance their goals and achieve more efficiency and effectiveness. Furthermore, E-learning is a suitable answer for the increase in the number of applicants to enter the educational systems due to the existing bottlenecks, the dynamism of science, the explosive growth of knowledge, and globalization. As a result, the present research was conducted to identify the harms of electronic education at Farhangian University of South Khorasan Province.

Methods

In terms of the purpose, the current research is under-applied research, which is conducted using a qualitative method, and in terms of method, it is based on phenomenological studies with a descriptive approach. The research participants were 17 people, including all the professors of Farhangian University of South Khorasan province in three campuses of Shahid Bahonar, Imam Sajjad (a.s.) and Bint Al-Hadi Sadr, who were selected using a purposive sampling method. The semi-structured interview method was used to collect the research data and the interview process continued until theoretical saturation. The participants' criteria for participating in the research were written consent and having at least 2 years of teaching experience in the virtual platform and 5 years of teaching experience at Farhangian University. Georgi Analysis Method, which is a suitable strategy for data analysis in descriptive phenomenology, was used for data analysis. The validity of the measurement tool was checked using the Epoch

method and the Bracketing technique. For this purpose, first, the mental background of the researcher was put on paper and tried not to discuss as much as possible in the interview process. Also, before analyzing the data, the participants were asked to carefully read their written description, correct any discrepancies, and reach an agreement about what is described and what is written and ready for analysis. Finally, the data were analyzed in the form of open codes, axial codes, and selective codes using MAXQDA12 software.

Results

The present research reveals that e-learning at Farhangian University of South Khorasan Province faces numerous challenges, which can be categorized into four main dimensions: executive, managerial, cultural, and technological. In the executive dimension, key impediments include weaknesses in digital content production, reliance on traditional teaching methods, lack of familiarity among faculty and students with virtual learning tools and requirements, absence of effective feedback mechanisms, and insufficient platforms for practical courses and internships. Regarding the managerial dimension, significant obstacles identified were the absence of strategic planning, lack of specialized managers in virtual education, deficiencies in policymaking and continuous monitoring, and the absence of cohesive executive frameworks, all of which disrupt the effective implementation of e-learning. Culturally, the findings indicate that the attitudes of both faculty and students towards virtual education are often negative, and this mode of learning has not yet been institutionalized within the university environment. Contributing factors include a superficial view of e-learning, lack of motivation for active class participation, and disregard for professional responsibilities in the virtual space. In the technological domain, Farhangian University confronts challenges such as limited financial resources, slow internet speeds, weaknesses in e-learning systems, lack of up-to-date equipment, and disparities in access to virtual facilities across campuses. These challenges directly and negatively impact the quality of the learning and teaching experience. These findings demonstrate that e-learning, as a necessity within the higher education system, particularly in a mission-oriented institution like Farhangian University, demands a systemic and

strategic approach. Achieving effective virtual education necessitates structured design, enhancement of faculty professional competencies, institutionalization of a digital learning culture, and investment in technological infrastructure. Utilizing a qualitative methodology and thorough analysis of faculty experiences, this study provides a comprehensive overview of the current situation, serving as a basis for decision-making by policymakers and university administrators aimed at improving the quality of e-learning at Farhangian University.

Conclusion

Based on the results of this research, the development of electronic education and its technologies at Farhangian University is a time-consuming matter and requires solving many problems, but the first step in this field is to provide an electronic education infrastructure and institutionalize the culture of electronic education. Therefore; based on the results of this research, policymaking and formulation of appropriate executive frameworks for electronic education at Farhangian University, providing a context for improving the ability of professors in the field of electronic education, holding workshops, and creating context in the field of learning culture and practical use of electronic resources for professors, students, and administrators, and finally providing and equipping provincial campuses with e-learning platforms is one of the most important suggested solutions to improve the quality of e-learning at Farhangian University of South Khorasan province.

Keywords: *Pathology, E-learning, Farhangian University.*

آسیب‌شناسی آموزش الکترونیکی در دانشگاه فرهنگیان: رویکرد پدیدارشناسانه

عضو هیأت علمی، گروه آموزش روانشناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.
عضو هیأت علمی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران.

فرخ‌رو جلیلی*
هادی براتی

چکیده

زمینه و هدف پژوهش حاضر، با هدف شناسایی آسیب‌های آموزش الکترونیک در دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی انجام شد. این پژوهش، از نظر هدف در ذیل پژوهش‌های کاربردی است که به‌روشنی انجام شده است.

روش شرکت‌کنندگان این پژوهش شامل کلیه اساتید دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند ۱۷ نفر به‌عنوان شرکت‌کننده انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش از روش مصاحبه نیمه ساختاریافته استفاده شد و فرایند انجام مصاحبه تا اشباع نظری ادامه یافت. روایی ابزار اندازه‌گیری با استفاده از روش توافق کدگذاران مورد تأیید واقع شد و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از رویکرد نظام‌مند و تحلیلی اشتراک و کوربین استفاده شد. داده‌ها در قالب کدهای باز، کدهای محوری و کدهای انتخابی و نرم‌افزار MAXQDA12 تحلیل شد.

یافته‌ها نتایج پژوهش نشان داد که آسیب‌های وارده بر آموزش الکترونیک در دانشگاه فرهنگیان را می‌توان در قالب ۳۰ کدباز، ۱۲ کد محوری (اساتید، دانشجویان، سامانه، طراحی، نیروی انسانی متخصص، تصمیم‌گیری، ارزیابی عملکرد، عدم نهادینه‌سازی، فقدان اخلاق حرفه‌ای، مدیریتی، توزیعی و زیرساختی) و ۴ کد انتخابی (اجرایی، مدیریتی، فرهنگی و فناوری) طبقه‌بندی کرد.

نتیجه‌گیری بر اساس نتایج این پژوهش، توسعه آموزش الکترونیکی و فناوری‌های آن در دانشگاه فرهنگیان امری زمان‌بر و مستلزم حل بسیاری از مسائل است، اما اولین گام در این زمینه، فراهم ساختن زیرساخت آموزشی الکترونیکی و نهادینه‌سازی فرهنگ آموزش الکترونیکی است.

کلیدواژه‌ها: آسیب‌شناسی، آموزش الکترونیکی، دانشگاه فرهنگیان

* نویسنده مسئول، farokhro.jalili@cfu.ac.ir

اطلاعات در سازمان است (۹). آموزش الکترونیکی فرصتی جدید در زمینه آموزش و یادگیری است که امروزه اکثر نظام‌های آموزشی به‌منظور پیشبرد اهداف خود و دستیابی به کارایی و اثربخشی بیشتر، آن را به خدمت گرفته‌اند (۱۰) و پاسخگوی مناسبی برای افزایش حجم متقاضیان ورود به نظام‌های آموزشی با توجه به تنگنای موجود، پویا بودن علم، رشد انفجاری دانش و جهانی‌شدن است (۱۱). در واقع یکی از عمده‌ترین اهداف آموزش الکترونیک، دستیابی به حداکثر بازده با کمترین هزینه بود (۸).

در تعریف از آموزش الکترونیک صاحب‌نظران به تعاریف و مؤلفه‌های مختلفی اشاره داشته‌اند، در این باره الرحمی و همکاران بیان داشته‌اند که آموزش الکترونیک استفاده از فناوری‌های چندرسانه‌ای جدید و اینترنت برای ارتقاء کیفیت یادگیری از طریق تسهیل دسترسی به منابع و خدمات و همچنین تبادل و همکاری از راه دور است (۱۲). بنابراین آموزش الکترونیک در معنای ساده، استفاده از فناوری اطلاعات برای یادگیری است، اما در تعریفی جامع، آموزش الکترونیک، مجموعه بزرگی از فرآیندها و اعمال اطلاعاتی برای یادگیری و یا مجموعه وسیعی از فرآیندها و اعمال همچون آموزش مبتنی بر وب، آموزش مبتنی بر رایانه، کلاس‌های مجازی و همکاری‌های دیجیتالی را در برمی‌گیرد و شامل ارائه‌ی محتوا از طریق اینترنت، اینترنت، اکس‌ترانت، انتشار ماهواره‌ای، نورهای ویدیویی و صوتی، پخش ماهواره‌ای، تلویزیون، محاوره‌ای و دیسک‌های فشرده می‌شود. به‌واقع، آموزش الکترونیک، محل تلاقی آموزش از راه دور، آموزش مبتنی بر رایانه و فناوری‌های اینترنتی است (۱۳).

آموزش الکترونیک با شیوه‌های مختلفی به لحاظ زمانی و روشی ارائه می‌گردد. از نظر زمان، آموزش الکترونیک به دو نوع همزمان و غیر همزمان تقسیم می‌شود که نقطه تمایز آن ایجاد فاصله یا عدم فاصله بین زمان ایجاد و دریافت اطلاعات است، و از نظر روش به سه شیوه، آموزش بر مبنای کامپیوتر، آموزش بر مبنای اینترنت یا وب و آموزش بر مبنای اینترنت تقسیم می‌گردد (۱۴). به آموزش الکترونیک انتقاداتی نیز وارد است از جمله اینکه، در آموزش‌های حضوری علاوه بر کیفیت آموزش، موارد دیگری همچون تعامل فیزیکی با دوستان، عمق دادن به روابط و آموزش، مشاهده احساسات و واکنش‌های آنی فراگیران و ... نیز مدنظر است که آموزش به شیوه الکترونیک قادر به برآوردن آن نیست (۸)، اما با توجه به اینکه آموزش به شیوه الکترونیک، اهدافی همانند تکرارپذیری درس‌ها، ارزان بودن آموزش، دسترسی‌پذیری آسان (۱۵)، سهولت و سرعت در به‌روزرسانی، ذخیره، امکان بازیابی اطلاعات (۱۶)،

امروزه آموزش بخش مهمی از زندگی افراد و عامل شکست و موفقیت آنان محسوب می‌شود و جوامع مختلف برای توسعه و ارتقا خود، به نظام آموزشی با توجه به ماهیت آن توجه ویژه دارند (۱) و مسئله آموزش و پرورش، مسئله حیات و ممت‌ها و جوامع محسوب می‌شود (۲). از این‌رو، آموزش مهم‌ترین عنصر پیشرفت یک جامعه محسوب می‌شود که به‌عنوان عامل اصلی تربیتی و مهم‌ترین مؤلفه اثرگذار بر ساختار یک جامعه و پرورش نسل آینده در فرآیند انتقال دانش ایفای نقش می‌کند (۳).

در دهه‌های اخیر، معرفت‌شناسی به‌طور کل و مباحث مرتبط با آموزش و یادگیری به‌طور خاص، شاهد تغییراتی بوده (۴) و پارادایم‌های یادگیری و آموزش تغییر کرده است (۵). در مقایسه با دهه ۱۹۵۰ به‌دلیل پیشرفت در عرصه‌های مختلف آموزشی و فناوری، یکی از موضوعاتی که بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته برنامه‌های آموزش از راه دور و آموزش الکترونیکی است (۱). در این زمینه بررسی مبانی نظری موضوع، بیانگر این است که اوایل دهه ۱۹۹۰ و با ورود فناوری اطلاعات و ارتباطات به آموزش، کاربردهای بالقوه آن در طیف گسترده‌ای از تعاملات انسانی و فرآیندهای آموزشی و یادگیری نشان داده شد (۶). دگرگونی‌های متأثر از ترکیب فاوا در آموزش باعث به‌وجود آمدن تغییراتی در شیوه‌های سنتی آموزش شده است به‌گونه‌ای که مؤلفه‌های آموزش همچون، نیاز به حضور فیزیکی در کلاس درس، محوریت کتاب درسی به‌منزله اصلی‌ترین منبع آموزشی، محیط فیزیکی کلاس درس به‌عنوان بستر آموزش، کاهش یافته و وجود ابزارها، روش‌ها و محیط‌های جدید آموزشی، شیوه‌های جدیدی را به وجود آورده است. بنابراین استفاده از فناوری اطلاعات در آموزش باعث توسعه فناوری‌های نوین آموزشی شده است، در واقع آموزش الکترونیک وجه اشتراک فناوری اطلاعات و ارتباطات و آموزش است (۷).

آموزش الکترونیکی، یکی از روش‌های آموزش و به دنبال تقاضای آموزش‌های رسمی و در پاسخ به ناکارآمدی آموزش‌های حضوری در تحت پوشش قرار دادن حداکثری افراد برای آموزش، به‌وجود آمد (۸). آموزش الکترونیکی به‌عنوان یک پارادایم جدید در آموزش مدرن، مجموعه فعالیت‌های را در بر می‌گیرد که با استفاده از رسانه‌های الکترونیکی، فناوری‌های آموزشی و فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش صورت می‌گیرد و جزء محیط‌های شاخص یادگیری در عصر اطلاعات محسوب می‌شود. امروزه شرط بقا و داشتن میزان بیشتری از سهم بازار برای هر سازمانی وابسته به سرعت، راحتی و سادگی چرخش

دانشگاهی به‌صورت مجازی برای دانشجویان الزام کرده است. لذا پرداختن به آموزش الکترونیک و اقتضات آن در این دانشگاه همواره مدنظر بوده است. پیشینه آموزش الکترونیک در محیط‌های دانشگاهی به‌طور عام و دانشگاه فرهنگیان به‌طور خاص نشان‌دهنده تأثیر آن بر عوامل گوناگونی همچون حمایت از توسعه دانش، تسهیل جست‌وجو منابع، مرتب‌سازی امکانات (۲۲)، کیفیت آموزشی (۱۹)، توانمندسازی اساتید (۲۳)، خودراهبری فراگیران و انگیزش شخصی (۲۴)، مهارت‌ها و دانش یادگیری الکترونیکی (۲۵)، ایجاد اجتماعات یادگیرنده و ادغام دانش (۲۶) است؛ اما علی‌رغم تأثیرات گسترده آموزش الکترونیکی و ضرورت پرداختن به آن در دانشگاه فرهنگیان، پژوهش‌های انجام پذیرفته در این باره در دانشگاه فرهنگیان از نظر کمی پایین و از نظر کیفی محدود به جنبه‌های خاصی از تأثیرگذاری است (۱۹، ۲۱).

از طرف دیگر، دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی پیوسته به‌عنوان بالاترین مرکز اندیشه‌ورزی و تولید علم جامعه محسوب شده و با حضور و فعالیت اندیشمندان متفکران، محققان، دانش‌پژوهان و دانشجویان در اعتلای علمی و جهت‌بخشیدن به حرکت‌های فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه نقشی اساسی دارند. دانشگاه‌ها برای قدم گذاشتن در این مسیر و به‌منظور به‌انجام رساندن وظایف خطیر و پویایی و ارتقای خود، نیازمند توجه به رویکردهای نوین آموزش و استفاده از ظرفیت فناوری‌های جدید همچون آموزش الکترونیک هستند (۱۹). دانشگاه فرهنگیان از جمله محیط‌های دانشگاهی است که با توجه به رسالت خود در فرهنگ‌سازی و تأمین نیاز آتی تعلیم و تربیت باید توجه ویژه‌ای به آموزش الکترونیک و اقتضات آن داشته باشد (۲۱). بنابراین، ضرورت پرداختن به پژوهشی که به‌طور جامع وضعیت آموزش الکترونیک در این دانشگاه را مورد بررسی قرار دهد بیش از پیش احساس می‌شود، بنابراین هدف از پژوهش حاضر آسیب‌شناسی آموزش الکترونیک در دانشگاه فرهنگیان است.

روش

این پژوهش از نظر رویکرد جزو تحقیقات کیفی است و از لحاظ روش، مبتنی بر مطالعات پدیدارشناسی با رویکرد توصیفی است. مشارکت‌کنندگان پژوهش شامل کلیه اساتید دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی در سطح سه پردیس شهید باهنر، امام سجاد (ع) و بنت‌الهدی صدر بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، ۱۷ نفر به‌عنوان مشارکت‌کننده انتخاب شدند و فرایند مصاحبه با

تمرکز بر دیدگاه جامع در یادگیری، قابلیت انعطاف در آموزش، قابلیت تکرارپذیری و جبران مشکلات، دسترسی نامحدود، تعاملی ساختن یادگیری، کاهش هزینه‌های یادگیری، افزایش سرعت مطالعه را شامل می‌شود. روزبه‌روز در حال پیشرفت و کسب شهرت بیشتر است (۱۷، ۱۸). از جمله دوره‌ها و عرصه‌هایی که آموزش الکترونیک بیشترین توجه و همچنین بالاترین بازدهی را ارائه نموده است آموزش عالی و محیط‌های دانشگاهی است (۱۹).

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی پیوسته به‌عنوان بالاترین مرکز اندیشه‌ورزی و تولید علم جامعه محسوب شده و با حضور و فعالیت اندیشمندان متفکران، محققان، دانش‌پژوهان و دانشجویان در اعتلای علمی و جهت‌بخشیدن به حرکت‌های فکری، اعتقادی، فرهنگی و سیاسی جامعه نقشی اساسی دارند. دانشگاه‌ها برای قدم گذاشتن در این مسیر و به‌منظور به‌انجام رساندن وظایف خطیر و پویایی و ارتقای خود، نیازمند توجه به رویکردهای نوین آموزش و استفاده از ظرفیت فناوری‌های جدید است (۱۹) تا بدین‌وسیله برای افزایش بهره‌وری و استفاده بهینه از سرمایه‌های موجود در کشور تلاش نموده و بیش از پیش نوید دهنده‌ی شکوفایی و اقتدار علمی و فرهنگی جامعه باشد. از سوی دیگر رشد علم و آگاهی درگرو همگرایی و تعامل، گفت‌وگو و تبادل دانش و اطلاعات است. در همین راستا گسترش آموزش الکترونیکی و استفاده از ابزارها و مفاهیم نوین آن در محیط دانشگاه، موجبات بسط اطلاعات و دسترسی آسان و کم‌هزینه را برای فراگیران دانشگاهی به‌روش آنلاین فراهم کرده و زمینه تبادل سریع اطلاعات و تعاملات فرهنگی را میسر ساخته است (۲۰). دانشگاه فرهنگیان از جمله محیط‌های دانشگاهی است که با توجه به رسالت خود در فرهنگ‌سازی و تأمین نیاز آتی تعلیم و تربیت باید توجه ویژه‌ای به آموزش الکترونیک و اقتضات آن داشته باشد (۲۱).

دانشگاه فرهنگیان، دانشگاهی «مأموریت-محور و استراتژیک» برای تأمین، تربیت و توانمندسازی معلمان و نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش در ایران است که در دی ۱۳۹۰ با تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و با تجمیع کلیه مراکز تربیت معلم سراسر ایران تأسیس شد و از سال ۱۳۹۱ شروع به کار کرد. دانشگاه فرهنگیان با توجه به رسالت و همچنین با توجه به استقبال فراگیران و جامعه مخاطب آن (معلمان و دانشجو معلمان) با محدودیت‌هایی در آموزش حضوری از همان ابتدا روبرو بوده است و ضرورت پرداختن به آموزش الکترونیک از همان ابتدا در این دانشگاه مدنظر بود و از سال تحصیلی ۹۸-۹۹ دانشگاه فرهنگیان نیز ارائه حداقل یک درس را برای پردیس‌های

یافته‌ها

یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته طی چند مرحله کدگذاری منجر به شناسایی ۲۰۳ کد پایه تکراری گردید که در نهایت بعد از ادغام کدهای تکراری، ۳۰ کد باز استخراج شد. در گام دوم، کدهای محوری شناسایی شده و در قالب ۱۲ کد سازمان‌دهنده دسته‌بندی شدند. پس از بررسی مجدد تمام کدهای باز و محوری، کلیه کدهای شناسایی شده در قالب ۴ کد انتخابی چالش‌های اجرایی، مدیریتی، فرهنگی و فناوری طبقه‌بندی شد.

در راستای، چالش‌های اجرایی آموزش الکترونیکی در دانشگاه فرهنگیان مشارکت‌کنندگان به عوامل "بی‌توجهی به تولید محتوا الکترونیک، عدم بازخورد متناسب، استفاده از روش‌های تدریس سنتی، عدم به‌روزرسانی توانمندی‌های فناورانه اساتید، عدم نظارت کامل بر جریان آموزش، عدم آشنایی با امکانات آموزش الکترونیک، عدم آگاهی دانشجویان نسبت به کارکردها و اقتضات آموزش الکترونیک، عدم تناسب با دروس عملی و کارورزی، تعامل متقابل محدود و یک فرمه بودن فرایند آموزش اشاره کرده‌اند که نتایج در جدول ۱ گزارش شده است.

در خصوص چالش‌های اجرایی، استاد (۲) به مشکلات آموزش دروس عملی و به‌خصوص کارورزی اشاره داشت و بیان کرد "شرایط آموزش الکترونیک برای دروس نظری و تئوری شاید بشه با تلاش و مساعدت همه‌جانبه دانشجو، استاد، زیرساخت و ... به سمت مساعد شدن و بهبود حرکت کنه ولی درباره دروس عملی مثل کارورزی کار واقعاً سخته. من خودم ترم پیش که با دانشجو معلمان درس کارورزی ۱ داشتیم عملاً عمده کار ما در شرایط حضوری و بر مبنای تعاملات حضوری و به دور از اقتضات آموزش مجازی رقم خورد". مدیر گروه ۳ در همین راستا به ضعف در تولید محتوا اشاره داشت و بیان کرد "آموزش الکترونیک و مجازی به تناسب محیط، بستر و کارکردهای متفاوتی که داره محتوا مخصوص به خودشو هم می‌خواهد و باید اساتید در این زمینه توانمندی داشته باشند در غیر این صورت شرایطی مثل شرایط کنونی پیش میاد که عمده محتوای ما پی‌دی‌اف هست و کمتر در آموزش الکترونیک خودمون اساتید از روش‌های تعاملی‌تر و سازنده‌گرا استفاده می‌کنند. انگار کلاس همون کلاس حضوری و به‌جای اسلاید و پاورپوینت، پی‌دی‌اف پاسخگوی نیازهای آموزشی دانشجوست".

مشارکت‌کنندگان تا زمانی ادامه یافت که اطلاعات گردآوری شده به مرحله اشباع نظری رسید. ملاک حضور مشارکت‌کنندگان در پژوهش رضایت کتبی و داشتن حداقل ۲ سال سابقه آموزش در بستر مجازی و ۵ سال سابقه تدریس در دانشگاه فرهنگیان بود. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته بود بدین صورت که با شروع مصاحبه بیان سؤالات علت درک و تفاسیر آن‌ها و ابعاد درک و تفسیر پرسیده می‌شد، همچنین با کلمات استقهامی توضیحات بیشتری گردآوری می‌شد تا از این طریق به‌طور عمیقی به درک و تفسیر ادراکات پی برده شود. مصاحبه‌ها با هر اساتید به‌صورت جداگانه و در زمان و مکانی مشخص در دانشگاه فرهنگیان (اتاق اساتید) انجام شد. زمان انجام مصاحبه حدود یک ساعت بعد از اتمام کلاس و ساعات آموزشی و در مکان آرام بود و مدت زمان هر مصاحبه حدود یک ساعت و نیم به طول انجامید.

داده‌های به‌دست آمده از این مصاحبه‌ها با استفاده از مقوله‌بندی در سه تجزیه و تحلیل شدند. تحلیل داده‌ها مبتنی بر روش تحلیل گيورگی (Georgi) که یک راهبرد مناسب برای تحلیل داده‌ها در پدیدارشناسی توصیفی است، انجام گرفت. این روش شامل مراحل چون، خواندن چندباره دست‌نوشته‌های حاصل از مصاحبه و مشاهده و رسیدن به درک عمومی از تفکرات هر شرکت‌کننده، شناسایی «واحد‌های معنا» در متن، ترکیب واحد‌های معنای مشابه به‌صورت قیاسی و تشکیل دسته‌بندی‌های مفهومی، ترکیب دسته‌بندی‌های مفهومی تا رسیدن به تم‌هایی که نشان‌دهنده بینش مشترک شرکت‌کنندگان در مورد پدیده است. مبنای باورپذیر بودن نتایج نیز با توجه به معیارهای لینکلن و گوبا در میان گذاشتن آن‌ها با مشارکت‌کنندگان است تا تعیین کنند که آیا توصیفات منعکس‌کننده تجربیات آن‌ها هست یا خیر؟ (۲۷). در پژوهش حاضر، از مدل تحلیلی پدیدارشناسی اپوخه استفاده شد. در اپوخه، هرگونه تفهیم، قضاوت و دانستن محقق کنار گذاشته می‌شود و پدیده مجدداً به‌صورت عینی، دست‌نخورده و با احساسی باز و وسیع از نقطه نظر یک خود ناب یا متعالی بازبینی می‌شود. برای دستیابی به این امر، از روش براکتینگ (Bracketing) استفاده شد، بدین معنی که موارد مرتبط به پیشینه ذهنی محقق روی کاغذ آورده شد و در فرایند مصاحبه حتی‌الامکان سعی شد به آن‌ها پرداخته نشود. همچنین، به‌منظور اطمینان از قابلیت اعتبار مصاحبه‌های انجام‌شده، نتایج کدگذاری‌ها به مصاحبه‌شوندگان گزارش شد تا آن‌ها تأیید کنند که آیا نتایج کدگذاری، همان چیزی است که مقصود آن‌ها بود یا خیر؟ لذا در این مرحله تعدادی از کدها حذف و تعدادی دیگر، تغییر نام پیدا کرد.

جدول ۱. چالش‌های اجرایی آموزش الکترونیکی

Table 1. Implementation challenges of E-learning

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
چالش‌های اجرایی	اساتید	بی‌توجهی به تولید محتوا الکترونیک عدم بازخورد متناسب استفاده از روش‌های تدریس سنتی عدم به‌روزرسانی توانمندی‌های فناورانه اساتید عدم نظارت کامل بر جریان آموزش
	دانشجویان	عدم آشنایی با امکانات آموزش الکترونیک عدم آگاهی دانشجویان نسبت به کارکردها و اقتضات آموزش الکترونیک عدم تناسب با دروس عملی و کارورزی
	سامانه	تعامل متقابل محدود یک فرمه بودن فرایند آموزش

الکترونیک به چشم یک مرحله مقطعی در آموزش نگاه می‌کنند و حقیقتاً دنبال این نوع آموزش و پیگیری و به‌روزرسانی در این زمینه نیستند. انگار این نوع از آموزش در دانشگاه برای ایجاد تنوع و گاهاً برای پاسخگویی به نیازهای آنی ایجاد شده و کمتر نگاه جریان و فرایندی به این نوع آموزش دارند. لذا نظارتی بر پیشبرد آموزش و برنامه‌ای برای تداوم داشتن آموزش در این بستر ندارند."

در خصوص چالش‌های مدیریتی آموزش مجازی در دانشگاه فرهنگیان، مشارکت‌کنندگان پژوهش به عواملی همچون فقدان نیازسنجی اصولی، عدم طراحی برنامه راهبردی، فقدان ارتباط مرادده‌ای، عدم وجود مدیران متخصص در سطح میانی، عدم توجه به تخصص‌گرایی در به‌کارگیری کارشناسان، عدم تصمیم‌گیری مسئولانه و فقدان برنامه‌های نظارتی و ارزشیابی اشاره کردند که نتایج در جدول ۲ گزارش شده است.

مسئول فناوری ۱ به عدم توانمندی در استفاده از ظرفیت‌های آموزشی آموزش الکترونیک اشاره داشت و بیان کرد "آموزش الکترونیک دنیایی برای خودش و امکانات و انتخاب‌های گوناگونی برای اساتید و دانشجویان فراهم می‌کند حالا چرا این قدر دانشجویان و بیشتر از همه، اساتید در دانشگاه فرهنگیان به این شیوه معترض‌اند و گارد دارن بهش به‌نظر من به‌دلیل ناآشنایی و عدم توانمندی در استفاده از این ظرفیت‌هاست". استاد ۵ به عدم آگاهی دانشجویان نسبت به کارکردها و اقتضات آموزش الکترونیک اشاره داشت و بیان کرد "دانشجویان ما بیشتر استفادشون از فضای مجازی، پیام‌رسان‌ها و شبکه‌های اجتماعی بوده و کمتر به استفاده‌های آموزشی و توسعه حرفه‌ای از طریق این بستر فکر و عادت کردن به‌همین دلیل الان هم به آموزش‌های این مدلی نمی‌تونن انس بگیرن و از ویژگی‌ها و خواسته‌های این فضا برای آموزش مؤثر آگاهی ندارن". همچنین، مدیر گروه ۳ با اشاره به عدم به‌روزرسانی توانمندی‌های فناورانه اساتید بیان داشت: "اصلاً اساتید به آموزش

جدول ۲. چالش‌های مدیریتی آموزش الکترونیک

Table 2. Management challenges of E-learning

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
چالش‌های مدیریتی	طراحی	فقدان نیازسنجی اصولی عدم طراحی برنامه راهبردی فقدان نقشه علمی فاوا
	نیروی انسانی متخصص	عدم وجود مدیران متخصص در سطح میانی عدم توجه به تخصص‌گرایی در به‌کارگیری کارشناسان
	تصمیم‌گیری	عدم تصمیم‌گیری مسئولانه فقدان برنامه‌های نظارتی و ارزشیابی

کنند که در این باره کم‌کاری میشه و برنامه‌ریزی و مدیریت منسجمی در این باره نیست". استاد ۱۰ با اشاره به عدم تصمیم‌گیری مسئولانه بیان داشت: "آموزش‌های ما در فضای مجازی و در بستر سامانه بیشتر بر مبنای تدارکات و آمادگی‌های شخصی خودمون انجام میشه و دانشگاه فرهنگیان هنوز بستر مشخص و یا حتی دستورالعمل اجرایی که به جزئیات آموزش الکترونیک پرداخته باشه تدوین نکرده است".

در خصوص چالش‌های فرهنگی، به عقیده مشارکت‌کنندگان، دانشگاه فرهنگیان که از ستون‌های آموزش عالی کشور و توانمندسازی در آموزش عمومی به حساب می‌آید و باید به فرهنگ‌سازی آموزش الکترونیک توجه ویژه‌ای صورت پذیرد. از این رو، در خصوص چالش‌های فرهنگی آموزش الکترونیک در دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی مشارکت‌کنندگان پژوهش به عواملی از قبیل: عدم پذیرش اساتید و دانشجویان، عدم پذیرش در جامعه علمی، دید سطحی به آموزش‌های الکترونیک، یکنواختی جریان آموزش در فضای مجازی و بی‌توجهی به رسالت‌های شغلی و اخلاقی اشاره کردند. همچنین، در خصوص چالش‌های فناوری با بررسی و احصا مصاحبه‌های مشارکت‌کنندگان در این بخش، عواملی همچون "عدم تخصیص بودجه کافی"، "سرعت پایین اینترنت و مشکلات پهنای باند اینترنت"، "نقص‌های مرتبط با سامانه مدیریت یادگیری (LMS)"، "عدم توجه به به‌روزرسانی سرورها و تجهیزات ذخیره‌سازی داده" و "عدم توجه به عدالت آموزشی در گسترش شبکه اینترنتی" اشاره کردند که نتایج در جدول ۳ گزارش شده است.

در خصوص چالش‌های مدیریتی، استاد ۱۲ در ارتباط با فقدان ارتباط مراددهای بیان داشت: "برگزاری کلاس در آموزش‌های الکترونیک بیشتر به شکل رفع تکلیف از استاد و دانشجویست چون شما با دانشجوی ارتباط مناسبی نمی‌تواند برقرار کنید و در واقع فضای کلاس مدیریت شده نیست، شما نمی‌دانید دانشجوی تا چه اندازه به آموزش شما توجه دارد. برعکس آموزش حضوری که کلاس اصطلاحاً تو مشقت استاد هست، در فضای مجازی و الکترونیک کلاس‌داری به نظرم معنایی ندارد". مدیر گروه ۳ با اشاره به فقدان برنامه‌های نظارتی و ارزشیابی بیان داشت: "اساتید به آموزش الکترونیک به چشم یک فعالیت مقطعی و غیرمستمر نگاه می‌کنند. انگار این نوع از آموزش در دانشگاه برای ایجاد تنوع و گاهاً برای پاسخگویی به نیازهای آنی ایجاد شده و کمتر نگاه جریان و فرایندی به این نوع آموزش دارند. لذا نظارتی بر پیشبرد آموزش و برنامه‌ای برای تداوم داشتن آموزش در این بستر ندارند".

مدیر ۵ درباره عدم طراحی برنامه راهبردی بیان داشت: "گاهاً عنوان می‌شه که باید آموزش الکترونیک در دانشگاه فرهنگیان بر مبنای شرایط بومی تدارک دیده بشه، این گذاره فی‌نفسه درسته ولی شما در نظر بگیرین هنگامی که حداقل چارچوب‌ها و آیین‌نامه در این باره تدوین نشده باشه و یا ناقص باشه سلیقه‌های فردی و یا گروهی در اون امر دخالت داده میشه و باعث میشه برنامه‌ریزی صحیح نداشته باشیم". مدیر گروه ۳ با اشاره به عدم برنامه‌ریزی منسجم آموزشی بیان داشت: "اساتید ما برای کلاس‌های حضوری چون سال‌ها با این شیوه تدریس کردن آمادگی و سرفصل‌های چکش‌کاری شده و خوبی دارند ولی برای آموزش مجازی و الکترونیک باید سرفصل‌های جدید و متناسب با شرایط تدوین

جدول ۳. چالش‌های فرهنگی و فناوری آموزش الکترونیکی

Table 3. Cultural and technological challenges of E-learning

کد انتخابی	کد محوری	کد باز
چالش‌های فرهنگی	عدم نهادینه‌سازی	عدم پذیرش اساتید و دانشجویان عدم پذیرش در جامعه علمی دید سطحی به آموزش‌های الکترونیک
	فقدان اخلاق حرفه‌ای	جدی نگرفتن فرایند آموزش در فضای مجازی بی‌توجهی به رسالت‌های شغلی و اخلاقی
چالش‌های فناوری	مدیریتی	بی‌توجهی به فناوری‌های نوین در سرفصل‌های مالی عدم تخصیص بودجه بر اساس ملاک‌های سازنده عدم توجه به فضای ذخیره‌سازی عدم استفاده از فضای ابری عدم پشتیبانی سامانه آموزشی واحد
	توزیعی	عدم گسترش عادلانه شبکه توزیع داده در سطح استان
	زیرساختی	مشکلات پهنای باند اینترنت

کارشناس فناوری ۲ در ارتباط با عدم توجه به‌روبودن تجهیزات بیان داشت: "سرورهایی که برای آموزش الکترونیک در این دانشگاه ایجاد شد مربوط به دوره قبل کرونا بود حالا شما فکر کنید در دوره پاندمی و با اون حجم از فیلم و دیتایی که در سامانه آپلود می‌شد این سرورها چگونه پاسخگو باشند، من بعد هم همین مشکل هست". همچنین، مدیر گروه ۳ در ارتباط با عدم تخصیص بودجه مناسب بیان داشت: "آموزش الکترونیک هزینه‌های بالایی در برداره به‌خصوص برای ما که تا حدودی در اول راهیم، حالا باید دانشگاه فرهنگیان مرکزی سرفصل‌های مرتبط با این بخش را در هزینه‌های جاری خودش ببیند و گرنه پیشرفت نخواهد داشت". به‌طور کلی، چالش‌های شناسایی شده در قالب چهار چالش اجرایی، مدیریتی، فرهنگی و فناوری طبقه‌بندی کرد که شکل ۱ بیانگر این موضوع است.

در خصوص چالش‌های فرهنگی، استاد ۲ به عدم توجه به فرهنگ یادگیری اشاره داشت و بیان کرد: "یادگیری و فرهنگ مربوط به اون اگر در دانشگاه فرهنگیان جا بیفته به نظام آموزشی تسری پیدا خواهد کرد. مثلاً در همین بحث آموزش الکترونیک، به نظر اولین و مهم‌ترین مؤلفه‌اش فرهنگ استفاده و به‌کارگیری آموزش‌های مجازی و الکترونیک هست که باعث میشه دانشجویان و بعد دانش‌آموزان به شکل مؤثر و سازنده از این ابزارها استفاده کنند". استاد ۱۴ با اشاره به عدم پذیرش فناوری‌های نوین در تدریس بیان داشت: "من اصلاً این شیوه تدریس رو قبول ندارم به مدیر گروه هم گفتم فقط برای دانشجو پاور و ویس خواهم گذاشت من اهل تدریس آنلاین نیستم و تأثیری هم ازش نمی‌بینم".

کارشناس فناوری ۲ با تأکید بر بی‌توجهی به رسالت‌های شغلی و اخلاقی بیان کرد: "آموزش الکترونیک در دانشگاه فرهنگیان صرفاً برای رفع تکلیف و برپایی نمایشگاه‌ها و مستندسازی انگار ایجاد شده است. وقتی آمار مربوط به میزان استفاده از این بستر یا امکانات و تجهیزات آموزش الکترونیک را بررسی می‌کنیم بیشتر به این مهم معتقد میشم". همچنین، مدیر ۳ با اشاره به بی‌توجهی به شرایط و اقتضائات فرهنگی در آموزش الکترونیک بیان داشت: "ما در این استان چالش‌های فرهنگی و اقتصادی زیادی داریم که خانواده‌ها با اون دست به پنجه هستند. بالاخره در این استان کار تولیدی و کارخانه‌ها، درصد پائینی از اشتغال را ایجاد کردن و میانگین درآمد خانوار هم پائینه، حالا با این اوصاف توقع اینکه دانشجوی ما و یا خانواده اون بتوانند همه امکانات برای استفاده از آموزش الکترونیک براش فراهم کنند شاید به دور از انصاف باشه. ضمن اینکه دست دانشگاه هم در جذب منابع مالی در راستای به‌روآوری تجهیزات از استان به همین دلایل بسته هست".

در خصوص چالش‌های فناوری کارشناس فناوری ۲ در ارتباط با نقص‌های مرتبط با سامانه بیان داشت: "سامانه مدیریت یادگیری یک بستر نرم‌افزاری حیاتی برای آموزش الکترونیکی که دانشگاه فرهنگیان مدتی بهش بی‌توجه بود. بعد که دیدن همیشه ازش غفلت کرد یک سامانه داخلی راه‌اندازی کردن که مدام قطع و وصلی داره و کار برای ما و اساتید و دانشجویان حقیقتاً سخت کرده". استاد ۱۴ در ارتباط با به‌روآوری ناقص سیستم‌های آموزشی بیان داشت: "شما ببینید این دانشگاه که عنوان و رسالت تربیت دانشجو معلم رو یدک می‌کشد هنوز در ابتدائیات مربوط به یک اتاق کنفرانس و اتاق شبکه گیر داره بعد توقع اینکه آموزش الکترونیک در این محیط رشد داشته باشه به نظر توقع نابجاییه".

در بحث‌های مشارکتی و شرکت نکردن در تشکل‌های اجتماعی باعث عدم ارتباط و تعامل چهره به چهره و رودررو دانشجویان با هم و با اساتید شده که خود زمینه کمتر شدن ارتباط اجتماعی و نبود تعاملات و تبادلات اطلاعاتی می‌شود که آسیب‌هایی چون عدم مهارت اجتماعی در دانشجویانی که به‌عنوان معلم وارد جامعه شدن خواهد شد و در آینده معلمانی با ارتباطات اجتماعی پایین با دانش‌آموزان و والدین دانش‌آموزان که رکن اساسی در پرورش و تربیت در خانه‌دارند، می‌شود. یکی دیگر از مؤلفه‌هایی که ارتباط تنگاتنگی با تعامل و یادگیری دارد، عدم مشارکت جمعی فرهنگی و اجتماعی افراد در دوره‌های آموزش الکترونیکی اشاره کرد. بعضی افراد به‌تنهایی در دوره‌های آموزش الکترونیکی شرکت می‌کنند و برخی دیگر علاقه‌مند به کار گروهی هستند، آن‌ها می‌خواهند دانش خود را با کمک به دیگران افزایش دهند با دیگران درباره مباحث فرهنگی و اجتماعی مباحثه و بحث داشته باشند. ولی به دلیل عدم ارتباط چهره‌به‌چهره و نبود ارتباط فیزیکی این تشکل‌ها کم‌رنگ شده که می‌توان در این خصوص برای این‌چنین بحث‌های گروهی یک شبکه اجتماعی ساخت و یا انجمن آنلاین برای مباحثه ایجاد کرد تا اشخاص بتوانند با همدیگر آشنا شده، با هم سؤال پرسند. در سامانه الکترونیکی دانشگاه‌ها فرهنگیان در قسمت تالار گفتگو زمینه ارتباط خیلی محدود دانشجویان با دیگر دانشجویان و اساتید وجود دارد. هم‌چنین از دیگر چالش‌های شناسایی‌شده در این بخش بی‌انگیزی اساتید و دانشجویان برای آموزش مجازی و برگزاری کلاس‌های آموزشی صرفاً از جنبه رفع تکلیف است که از جمله آسیب‌های آموزش الکترونیکی در این بخش به حساب می‌آید. یافته‌های پژوهش در این بخش با یافته‌های پژوهش گانیون و همکاران، رمپی و اسماعیل‌نیا و همکاران همخوانی دارد (۲۱، ۲۴).

چالش‌های فناوری به‌عنوان آخرین مضمون از مضامین شناسایی شده به عدم توانایی دانشگاه فرهنگیان در زیرساخت‌سازی مناسب و چالش‌های تجهیزاتی برای برآورده‌سازی نیازهای آموزش الکترونیکی اشاره دارد. عدم توجه به پیش‌بینی هزینه کرد زیرساخت‌های مناسب برای این نوع آموزش عامل مهمی در ورود دیرنگام به عرصه فناوری دانشگاه فرهنگیان شده است. در تبیین یافته‌های این بخش می‌توان بیان داشت که تأمین پهنای باند مناسب، دسترسی‌پذیری بالا، مناسب بودن وضعیت شبکه دانشجویان و استادان از جمله زیرساخت‌های لازم برای آموزش الکترونیکی است، نبود این زیرساخت‌ها باعث عدم دسترسی به سامانه‌های آموزش مجازی و افت در این سامانه‌ها خواهد شد که مشکلات دیگری مثل عدم به‌روزرسانی در این‌گونه آموزش‌ها

برنامه‌ریز در سیاست‌گذاری و اجرا آموزش باید به متناسب‌سازی فعالیت‌های آموزشی و ارتقا حرفه‌ای اساتید برای دستیابی به مهارت‌ها و توانمندی‌های آموزش الکترونیک اهتمام ورزند چرا که هدف عمده فعالیت‌های تحصیلی و دانشگاهی در آموزش و فرهنگ‌سازی خلاصه می‌شود و آموزش الکترونیک نیز اقتضات و نیازهای ویژه‌ای را طلب می‌کند. این بخش از یافته‌های پژوهش حاضر با پژوهش موسوی و همکاران و نیازی و همکاران از حیث پرداختن به چالش‌های آموزشی در آموزش الکترونیک همخوانی دارد (۱۹، ۲۵).

چالش‌های مدیریتی به‌عنوان دومین مضمون از مضامین اصلی مؤثر در آموزش الکترونیک دانشگاه فرهنگیان بر ابعاد سیاست‌گذاری و نظارت بر آموزش الکترونیک اشاره داشت. مدیریت دانشگاه در سطوح مختلف (کلان، میانی و خرد) می‌تواند با تدوین دستورالعمل‌ها و چارچوب‌های اجرایی هماهنگ از سلیقه‌ورزی و اهمال‌کاری که به‌عنوان آسیب‌های این بخش شناسایی شده بودند جلوگیری ورزد. مدیریت یادگیری الکترونیکی نیز به‌عنوان یکی دیگر از عوامل تشکیل‌دهنده نظام یادگیری الکترونیکی، اشاره به مدیریت مراحل مختلف فرایندهای یادگیری الکترونیکی شامل برنامه‌ریزی، طراحی، تولید، ارزیابی، ارائه و نگهداری دارد همان‌گونه که از تعریف آن پیداست باید ابعاد مدیریتی بر جنبه‌های مختلف آموزش نظارت داشته و در راستای برآورده‌سازی نیازهای مدیریتی سطوح مختلف برآیند. در تبیین یافته‌های این بخش باید عنوان کرد که عدم وجود منابع انسانی و تجهیزات کافی، مقاومت مدیران و کارکنان برای ورود به این حوزه و نبود امکان پیگیری آموزشی و معیارهای ارزیابی که از مهم‌ترین موانع مدیریتی پیش روی دانشگاه برای استفاده از آموزش الکترونیک بود با استفاده از چارچوب‌های نظارتی دقیق و هم‌چنین تخصیص منابع مالی مناسب و متناسب با میزان بهره‌وری پردیس‌های استانی قابل انجام است، و کدهای احصا شده در این بخش همچون عدم برنامه‌ریزی آموزشی منسجم، عدم وجود دستورالعمل‌های مناسب آموزش الکترونیک، نقش کم‌رنگ برنامه‌ریزان سازمان، سلیقه‌ورزی مدیران، عدم نظارت مستمر و مؤثر جریان آموزش بر همین موضوع صحه می‌گذارند. نتایج این بخش از یافته‌های پژوهش با پژوهش گانیون و همکاران و متیسی قابل تبیین است (۱۸، ۲۶).

چالش‌های فرهنگی به‌عنوان سومین مضمون به اقتضات فرهنگی آموزش الکترونیک در دانشگاه فرهنگیان اشاره دارد چرا که فرهنگ یادگیری و آموزش به شیوه الکترونیک به‌عنوان موتور محرک در آموزش می‌تواند عمل نموده و جریان یادگیری را در این بستر سرعت بخشد. در تبیین یافته‌های این بخش باید عنوان کرد که عدم حضور دانشجویان

محدودیت پژوهش حاضر، بالابودن سن اساتید دانشگاه فرهنگیان خراسان جنوبی بود به‌صورتی که برخی از مصاحبه‌شوندگان پژوهش، به اهمیت و ضرورت آموزش الکترونیکی باور نداشتند که این موضوع کار جمع‌آوری داده‌ها را سخت کرده بود. مزیت این پژوهش این بود بر یک قلمرو جغرافیایی خاص تأکید داشت و چالش‌های وضعیت موجود در این زمینه شناسایی کرد که می‌تواند آغازی برای تصمیم‌گیری مدیران محسوب شود. از این رو، مهم‌ترین راهکارهای پیشنهادی در راستای بهبود کیفیت آموزش الکترونیک در دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی بر اساس آسیب‌های شناسایی شده عبارت‌اند از:

- سیاست‌گذاری و تدوین چارچوب‌های اجرایی مناسب برای آموزش الکترونیک دانشگاه فرهنگیان
- فراهم‌سازی زمینه ارتقای توانمندی اساتید در زمینه آموزش الکترونیک
- برگزاری کارگاه‌ها و زمینه‌سازی در حوزه فرهنگ یادگیری و استفاده کاربردی از منابع الکترونیک برای اساتید، دانشجویان و متصدیان
- تأمین و تجهیز پردیس‌های استانی به بسترهای آموزش الکترونیک

تقدیر و تشکر

این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با شماره ۱۵۷۳۳/۶۰۰/۵۰۰۰۰/د مورخه ۱۳۹۹/۱۱/۱ دانشگاه فرهنگیان بوده و از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه فرهنگیان به خاطر همکاری و حمایت مالی در تصویب و اجرای طرح سپاسگزاریم. همچنین از کلیه اساتید و مسئولین دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی که همکاری لازم را داشتند، کمال تشکر و امتنان را داریم.

References

1. Iqbal I, Atay T, Savitskaya A. Digital Literacy Gender Gap in E-Education Through Social Media During the COVID-19 Lockdown in Pakistan and Turkey. 2022. p. 2103-24.
DOI: 10.4018/978-1-6684-7540-9.ch105
2. Shahlaee H, Safarnavadeh M, Armand M, Musapur N. Identify characteristics of academic textbook to design a model with qualitative meta-analysis approach. University Textbooks; Research and Writing. 2021;25(48):88-118. [In Persian]
<https://doi.org/10.30487/rwab.2021.524304.1440>
3. Lewellen T. Anthropology of Globalization: Cultural Anthropology Enters the 21st Century 2002.
<http://dx.doi.org/10.5040/9798400613340>
4. Arab Poshtkahi M, Zamani Moghadam A, Rajabzadeh qatri A. determine the significance of the components

خواهد شد. دانشگاه فرهنگیان با در نظر گرفتن ردیف مالی ویژه برای گسترش زیرساخت‌های آموزش الکترونیک می‌تواند به تأمین تجهیزات و به‌روزرسانی سیستم‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری حیاتی همچون سامانه مدیریت یادگیری (LMS) اهتمام ورزد و بخش عمده‌ای از آسیب‌ها و چالش‌های این بخش را مرتفع سازد. یافته‌های پژوهش در این بخش با یافته‌های زارع خلیلی و فریدونی (۱۴۰۰)، پرهیزکار، اسدی، شفق و آزادی (۱۴۰۰)، یولماز (۱۳۹۱) همخوانی دارد (۲۲، ۲۸، ۲۹).

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با تمرکز بر آسیب‌شناسی آموزش الکترونیکی در دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی، نشان داد که توسعه آموزش مجازی در این دانشگاه با چالش‌های متعددی در چهار حوزه اصلی اجرایی، مدیریتی، فرهنگی و فناوری مواجه است. این چالش‌ها از نبود زیرساخت‌های فنی مناسب و ضعف در توانمندسازی اساتید تا نگرش منفی فرهنگی نسبت به آموزش مجازی و نبود برنامه‌ریزی راهبردی را دربرمی‌گیرد. بنابراین، بهبود کیفیت آموزش الکترونیک در این دانشگاه مستلزم سیاست‌گذاری‌های دقیق، ارتقای مهارت‌های فناورانه و پداگوژیک اعضای هیأت‌علمی، فرهنگ‌سازی عمیق و تأمین زیرساخت‌های فناورانه است. مهم‌ترین نقطه قوت مطالعه حاضر، تمرکز آن بر یک قلمرو جغرافیایی خاص می‌باشد که این موضوع می‌تواند در برنامه‌ریزی‌های عملیاتی کاربرد بیشتری داشته باشد. از طرف دیگر، قلمرو جغرافیایی پژوهش انجام شده محدود به استان خراسان جنوبی بوده و با توجه به اینکه دانشگاه فرهنگیان یک سیستم دانشگاهی متمرکز است که صرفاً از لحاظ اداری غیرمتمرکز بوده، در تعمیم نتایج پژوهش باید جوانب احتیاط را رعایت کرد. همچنین، مهم‌ترین

- constituting the e-Learning of the Work and Technology course from Experts' Perception. Technology of Education Journal (TEJ). 2019;14(1):27-35. [In Persian]
<https://doi.org/10.22061/jte.2018.3982.1967>
5. Barati H, Khobchere M. Identify Strategies for Teaching Skill And Workshop Courses During The COVID-19 Pandemic. Research in Teaching. 2022;10(2):38-22. [In Persian]
<https://doi.org/10.34785/J012.2022.026>
6. Gunduz S. Relationship between Social Networks Adoption and Social Intelligence. Online Submission. 2017;3(6):199-214.
<https://eric.ed.gov/?id=ED574566>
7. Karimi Haji Khademi F, Heydari Pour K. Investigating the reverse teaching method and its effectiveness on students' learning. New Research in the Humanities. 2020;3(28):135-53. [In Persian]

- <http://jnrihs.ir/article-1-335-en.html>
8. Zarei E, Toofaninejad E. Blended Learning: A New Approach in Educational System. Higher Education Letter. 2011;4(14):71-87. [In Persian]
https://journal.sanjesh.org/article_15192.html?lang=en
 9. Tari F, Shams Moorkani G. Identifying and Modelling of Challenges for Implementing E-Learning in the Iranian National Gas Company: An Interpretive Structural Modeling (ISM) approach. Quarterly Journal of Training and Development of Human Resources. 2018;4(14):1-27. [In Persian]
<https://jour.aicti.ir/fa/Article/30177/FullText>
 10. Robinson CC, Hullinger H. New Benchmarks in Higher Education: Student Engagement in Online Learning. Journal of Education for Business. 2008;84(2):101-9.
<https://doi.org/10.3200/JOEB.84.2.101-109>
 11. Egbo O, Okoyeuzu C, Ifeanchio I, Onwumere J. Gender Perception and Attitude Towards E-Learning: A Case of Business Students, University of Nigeria. International Journal of Computer Application. 2011;2(1):135-48.
<https://www.researchgate.net/publication/256021220>
 12. Al-Rahmi W, Othman MS, Yusuf LM. The Role of Social Media for Collaborative Learning to Improve Academic Performance of Students and Researchers in Malaysian Higher Education. The International Review of Research in Open and Distributed Learning. 2015;16(4).
<https://doi.org/10.19173/irrodl.v16i4.2326>
 13. Ahmadi L. Analyzing Teachers' Concerns About Virtual Secondary Education (A Phenomenological Study). A new approach to children's education quarterly. 2022;4(1):35-41. [In Persian]
<https://doi.org/10.22034/naes.2021.287181.1131>
 14. Firoozfar I, Aali Shirmard A. A study on situational learning. irijournals. 2015;3(2):65-72. [In Persian]
<https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/1234917>
 15. Khazaei S, Rashedi E, Barati E. Approachs of at modulative education in medical sciences: a review. Pajouhan Scientific Journal. 2012;11(1):6-11. [In Persian]
<http://psj.umsha.ac.ir/article-1-76-en.html>
 16. Adnan M, Anwar K. Online learning amid the COVID-19 pandemic: Students' perspectives. Online Submission. 2020;2(1):45-51.
<https://eric.ed.gov/?id=ed606496>
 17. Jahanian R, Etebar S. The Evaluation of Virtual Education in View Point Virtual E-learning Centers in Universities of Tehran from Students. Information and Communication Technology in Educational Sciences. 2012;2(4):53-65. [In Persian]
<http://sanad.iau.ir/fa/Article/1006409>
 18. Mothibi G. A Meta-Analysis of the Relationship between E-Learning and Students' Academic Achievement in Higher Education. Journal of Education and Practice. 2015;6(9):6-9.
<https://eric.ed.gov/?id=EJ1082408>
 19. Niyazi M, Barekat G, Bahmaie L. Factors affecting the quality of e-learning in Farhangian University of Khuzestan Province: Based on Grounded theory approach. Educational Development of Judishapur. 2021;12(1):235-47. [In Persian]
<https://doi.org/10.22118/edc.2020.239359.1450>
 20. Khalifeh G, Razavi SA. Quality Assurance and Evaluation in Electronic Learning Using the Importance-Performance Analysis Model. Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences. 2012;3(1):41-50. [In Persian]
https://ijvlms.sums.ac.ir/article_46035_23a0fbaf83941ec6062dc05d168a5045.pdf
 21. Esmailnia M, Kouhestani H, Maghool A, Nodehi a. Presenting the Quality Improvement Model of Virtual Education for Human Resource Development: Farhangian University (Qualitative Study). Quarterly Journal of Training and Development of Human Resources. 2018;15(4):82-108. [In Persian]
<http://rimag.ir/fa/Article/30327>
 22. Yilmaz Y. Knowledge management in E-learning practices. Turkish Online Journal of Educational Technology. 2012;11(2):150-5.
<https://tojet.net/articles/v11i2/11216.pdf>
 23. Ghorbankhani M, Salehi K. Representation Challenges of Virtual Training in Iran's Higher Education System: A Study of Phenomenological Approach. Information and Communication Technology in Educational Sciences. 2017;7(26):123-48. [In Persian]
<http://sanad.iau.ir/fa/Article/1006469>
 24. Rampai N. Model of Knowledge Management via Social Media to Enhance Graduated Student's Self-Directed Learning Skill International Journal of Information and Education Technology. 2013;5(10):799-802.
<https://www.ijiet.org/show-59-684-1.html>
 25. Mousavi SN, Alirezaei S, Ramezani-badr F, Poursina N. Exploring the Key Components of Initiating and Establishing Electronic Learning in Zanjan University of Medical Sciences. Journal of Medical Education Development. 2021;13(40):41-56. [In Persian]
<http://dx.doi.org/10.52547/edcj.13.40.43>
 26. Gagnon M-P, Payne-Gagnon J, Fortin J-P, Paré G, Côté J, Courcy F. A learning organization in the service of knowledge management among nurses: A case study. International Journal of Information Management. 2015;35(5):636-42.
<https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2015.05.001>
 27. Speziale HS, Streubert HJ, Carpenter DR. Qualitative research in nursing: Advancing the humanistic imperative: Lippincott Williams & Wilkins; 2011.
 28. Zare Khalili M, Fereydoni F. Pathology of Virtual Education from the Perspective of Elementary School Teachers: Qualitative Case Study. Quarterly Journal of New Developments in Educational Management. 2020;1(2):43-53. [In Persian]
<https://civilica.com/doc/1352757/>
 29. Parhizkar G, Asadi H, Shafaq G, Azadi H. The Pathology of the Effect of Virtual Education on Learning in Coronavirus Conditions; A case Study of the Graduate Students of Imam Khomeini Educational and Research Institute (IKI). Journal of Social Cultural Knowledge. 2021;12(2):75-. [In Persian]
<https://www.magiran.com/paper/2307390>